

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2007 vp

Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 2006

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä huhtikuuta 2007 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomuksen vuodelta 2006 (K 1/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- teollisuusneuvos Sakari Immonen, kauppa- ja teollisuusministeriö

- yliasiamies Esko Aho, asiamies Kari Tolvanen, rahoitus- ja talousjohtaja Magnus Sjöblom, ohjelmajohtaja Maaret Heiskari, ohjelmajohtaja Hannu Hanhijärvi, ohjelmajohtaja Anu Harkki ja ohjelmajohtaja Jukka Noponen, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
- ylijohtaja Martti af Heurlin, Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes.

Lisäksi valiokunta on saanut asiasta lisätietoja Sitraan 16.5.2007 tekemänsä vierailun yhteydessä.

KERTOMUS

Sitra on vuonna 2006 jatkanut strategiansa mukaista ohjelmatoimintaa. Kuudesta ohjelma-alueesta saatiin päätökseen Innovaatio-ohjelma, johon liittyvä työ on nyttemmin organisoitu horisontaaliseksi, koko Sitran toiminnan kattavaksi pysyväksi osaksi Sitran työtä. Ympäristöohjelma sekä Venäjä- ja Intia-ohjelmat päättyvät vuoden 2007 lopussa, elintarvike- ja ravitsemusohjelma vuonna 2008 ja terveydenhuollon ohjelma vuonna 2009. Päätökset uusien ohjelmien käynnistämisestä tehdään vuonna 2007.

Ohjelmiensa avulla Sitra luo uusia toimintatapoja ja edistää hyvien käytäntöjen leviämistä yhdessä kumppaniensa kanssa. Ohjelmissa käytettyjä toimintatapoja ovat erilaiset selvitykset, strategiaprosessit, innovatiiviset kokeilut, uuden liiketoiminnan kehittäminen ja yritysrahoitus.

Terveydenhuollon ohjelman puitteissa edistettiin terveydenhuollon sähköistämistä. Elintarvike- ja ravitsemusohjelmaan liittyen julkaistiin toukokuussa strategia Suomen nostamiseksi terveellisen ravitsemuksen edelläkävijäksi. Ympäristöohjelma keskittyi Cleantech-alan vahvistamiseen, jotta Suomeen saataisiin tälle sektorille kannattavaa liiketoimintaa. Venäjä-ohjelmassa valmisteltiin teollisuuskylähanketta Pietariin. Kertomusvuonna päättynyt Innovaatio-ohjelma käynnisti kansallisen ennakointiverkoston toiminnan, ja Intia-ohjelma tuotti suomalaisille yrityksille tietoa mm. ympäristötekniikan kaupallisista mahdollisuuksista Intiassa.

Sitra rahoittaa toimintansa peruspääoman ja yritysrahoituksen tuotoilla. Sekä peruspääoman että pääomasijoitustoiminnan tuotot olivat erinomaiset. Sitran vuoden 2006 tulos oli 73 miljoonaa euroa.

naa euroa ylijäämäinen, eli tulos parani 27,3 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna. Rahoituspäätöksiä tehtiin 28,6 miljoonalla eurolla, mikä vastaa edellisvuosien tasoa. Usean ylijäämäisen vuoden myötä Sitran oman pääoman kirjanpitoarvo on noin 680 miljoonaa euroa, josta

peruspääoman osuus on noin 235 miljoonaa euroa.

Sitran hallintoneuvoston käsityksen mukaan Sitran talous on vakaalla pohjalla ja toiminta hyvin hoidettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kertomusvuonna Sitra on eri tavoin vienyt eteenpäin uuden strategiansa mukaista ohjelmatyötä. Vaikka tuloksia on vielä, ohjelmien ollessa pääosin kesken, liian aikaista laajemmin arvioida, on jo nyt kuitenkin nähtävissä, että Sitran uusi toimintamalli puoltaa paikkaansa. Ohjelmien puitteissa on voitu aiempaa tehokkaammin ja syvällisemmin pureutua yksittäisiin, Suomen kannalta keskeisiin, teemoihin. Sitran työskentelytapa on jäntevöitynyt uuden strategian myötä, ja rahaston yhteiskunnallinen näkyvyys on kasvanut. Valiokunta katsoo, että Sitran ominta työskentelyä ovat perinteisten toimintamallien kyseenalaistaminen ja uusien, yhteiskunnan kannalta merkittävää kehityspotentiaalia ja vaikutusta omaavien hankkeiden esille nostaminen. Sitran tulee toteuttaa strategiaansa mahdollisimman läpinäkyvällä tavalla.

Ulkopuoliseen arviointiin erikoistunut organisaatio teki Sitran toiminnasta kesällä 2006 väliarvion, jonka tavoitteena oli selvittää, miten Sitra on onnistunut ohjelmatoiminnallaan saamaan aikaan entistä voimakkaampaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja millaisia haasteita ja mahdollisuuksia vaikutusten saavuttamiseen liittyy. Selvityksen tuloksena todettiin, että ohjelmatoiminta on edennyt hyvin alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti. Tulevina haasteina nähtiin kyky valikoida jatkotyön kohteeksi keskeisimmät toimenpiteet, toteuttaa ne tehokkaasti ja irtautua ohjelmista hallitusti. Myös talousvaliokunta kiinnitti vastaaviin seikkoihin huomiota edellisessä Sitran toimintaa koskeneessa mietinnössään (TaVM 10/2006 vp).

Strategia pohjautuu suhteellisen lyhytkestoihin ohjelmiin, joiden avulla pyritään saamaan

jatkotyön pohjaksi hyvää tutkimusmateriaalia ja innovatiivisia avauksia. Sitran työn yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta on olennaista, että ohjelman päätyttyä työllä on jatkajia ja hyödyntäjiä. Tarvittavan jatkotyön turvaaminen mahdollisimman pitkälle jo ennakolta on keskeinen osa uuden ohjelman valintaa ja käynnistämistä. Keskeiset, ohjelman päättymisen jälkeen työtä jatkavat vastuutahot tulee nimetä ja sitouttaa ohjelmaprojektiin ja sen jälkeiseen työhön jo ennakolta.

Edellä oleva edellyttää, että uudet ohjelma-alueet valitaan hyvässä yhteisymmärryksessä ja yhteistyössä muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Valintaprosessin läpinäkyvyys on tarpeen myös päällekkäisen työn estämiseksi. Ensimmäisistä ohjelmakokonaisuuksista saatavat kokemukset antavat hyvää pohjaa tulevien hankkeiden suunnittelulle mm. käytettyjen metodien, ohjelmien keston ja tavoitteiden asetannan osalta. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että varsinaisten tulosten ohella myös ohjelmatyöstä saadut kokemukset analysoidaan yhdessä muiden toimijoiden ja sidosryhmien kanssa mahdollisimman kattavasti ja näin saadut tulokset julkaistaan. Koska ohjelmiin pohjautuva työ jatkuu vielä varsinaisen Sitran osuuden päätyttyä, on tulosten seuranta aiheellista jatkaa vielä ohjelmakauden jälkeen niiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden selvittämiseksi. Näin saadut, ehkä osin summittaisekin, tulokset antavat pohjaa Sitran toiminnan jatkokehittämiselle.

Riskirahoittajana Sitra on suhteellisen pieni toimija muihin valtion riskirahoittajiin verrattuna. Pääomasijoittamista onkin pidettävä yhtenä Sitran ohjelmatyöhön kiinteästi liittyvänä instrumenttina, ei erillisenä sektorina. Tämän

lähtökohdan mukaisesti Sitra onkin toiminut, ja uudet riskirahoitushankkeet on keskitetty vireilläoleviin ohjelmakokonaisuuksiin. Ohjelmien päättyessä ja uusien alkaessa konkretisoituu tarve harkita vanhoihin ohjelmahankkeisiin liittyvien sijoitusten kestoja. Sitran mukaan sijoituksia tullaan jatkamaan muutamalla vuodella hankkeiden päättymisen jälkeen. Ottaen huomioon, että myös uusiin hankkeisiin on tarve tehdä sijoituksia ja että Sitran riskisijoitukseen käytettävissä olevat varat ovat suhteellisen rajalliset, tarvitaan selkeät pelisäännöt rahoitustoiminnan ennakoitavuuden turvaamiseksi. Muutaman vuoden mittaiset sijoitukset eivät välttämättä ole yritysten tuote- ja palvelutoiminnan kehittämisen kannalta riittävän pitkäkestoisia. Valiokunta pitäääkin yhtenä Sitran ohjelmatoimintaan

liittyvänä haasteena ratkaista, miten nopeatemppoinen ohjelmatoiminta saadaan yhdistettyä pidempisykliseen pääomarahojantajan rooliin. Terveystaloustyypiset ratkaisut, joissa pääomasijoittajia on jo lähtökohtaisesti useita, saattaisivat luoda tarvittavaa joustoa sijoituksista irtautumiselle.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy kertomuksen ja

että tämä mietintö lähetetään tiedoksi Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran hallintoneuvostolle.

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd (osittain)	Päivi Lipponen /sd
vpj.	Antti Rantakangas /kesk	Marjo Matikainen-Kallström /kok
jäs.	Janina Andersson /vihr	Petteri Orpo /kok
	Hannu Hoskonen /kesk	Sirpa Paatero /sd
	Harri Jaskari /kok	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Matti Kangas /vas	Markku Uusipaavalniemi /kesk
	Toimi Kankaanniemi /kd	Ulla-Maj Wideroos /r (osittain).
	Jouko Laxell /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulo-vesi.